

ΑΝΑ ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Βασίλειος Χατζής.

ΕΤΑ τὸν θάνατον τοῦ Βολονάκη, τοῦ μεγάλου ἐρμηνευτοῦ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἑλλ. θαλάσσης, διαδόχος αὐτοῦ κρίνεται ὁ κ. Β.

Χατζής, ὅστις μετὰ τοῦ κ. Αἰμ. Προσαλέντη ἀντιπροσωπεύουν ἐν Ἑλλάδι τὴν τέχνην τῆς θαλασσογραφίας.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸ ἐργαστήριον τοῦ κ. Β. Χατζῆ, νομίζει ὅτι ὁ ζωγράφος τῶν Ἑλλ. θαλασσῶν εἶνε νησιώτης. Καὶ ὅμως ἐγεννήθη εἰς τὴν Καστορίαν, τὴν ἄρτι ἀπελευθερωθεῖσαν Μακεδονικὴν πόλιν. Τὴν ἀγάπην ἐν τούτοις πρὸς τὴν θάλασσαν παιδίσθεν ἠθάρνηθη. Ὑῖος ἐφοπλιστοῦ ἐν Πάτραις, ἔκαμνε συχνὰ ταξείδια μετὰ πατρικὰ πλοῖα καὶ ἔζησε τὴν ναυτικὴν ζωὴν.

Ὁ κ. Χατζῆς εἶνε ἐκ τῶν παλαιότερων, λόγῳ ἡλικίας, ζωγράφων, ἀλλὰ καὶ νεωτέρων λόγῳ ἀναδείξεως ἢ ὁποία ἤρχισε μετὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Βολονάκη, καὶ ἐξελέχθη εἰς ἰδίαν ἀντίληψιν, εἰς πρωτοτύπους συνθέσεις. Πλεῖστα εἶνε τὰ δείγματα τῆς εὐσυνειδήτου, ὅσον καὶ μετριόφρονος ἐργασίας του. ἱκανὸν δὲ μέρος ὑφίσταται εἰς τὴν εὐτυχὴ ἐμπνευσιν ἣν εἶχε νὰ παρakoλουθήσῃ τὴν θράσιν τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον, ἐπὶ ἐξάμηνον ἐπιβαίνων πολεμικῶν σκαφῶν. Καὶ εἰργάσθη μετὰ προσοχῆς, μετ' ἀφοσιώσεως, διὰ νὰ ἀπαθανάτισῃ καθ' ἣν εἶχε Κυβερνητικὴν ἐντολὴν τὰς δύο ἐνδόξους ναυμαχίας. Καίτοι δὲν παρέρυθη εἰς αὐτὰς ἀπαγορευθεῖσας πάσης ἐπιθέσεως ἐπὶ τῶν πλοίων εἰς πολίτας, ἐν τούτοις χάρις εἰς τὰς κατόπιν δοθείσας προθύμως πληροφορίας καὶ τὴν ἐπιτόπιον σπουδὴν, κατώρθωσεν ἀμφοτέρως τὰς ναυμαχίας παρ' ὅλας τὰς τεχνικὰς δυσκολίας ὡς ἐκ τῶν ἀποστάσεων, ν' ἀποτυπώσῃ μετὰ πᾶσαν δυνατὴν ἀριθείαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ δύναμιν καὶ τέχνην λίαν ἱκανοποιητικὴν. Εἰς

τούς παλαιότερους χρόνους καθ' οὓς ἡ πολεμικὴ τέχνη ἦτο ἀπλουστερά, ἦτο δυνατὴ ἡ τελεία ἀναπαράστασις μιᾶς ναυμαχίας, ἢ ὁποία ὡς ἐκ τῆς συμπληρωστικῆς πολλῶς μετατρεπομένη εἰς πεζομαχίαν, ἀπέβαινε θεαματικὴ. Ἀλλὰ σήμερον μετὰ τὰ νεώτερα ἐπιστημονικὰ μέσα, ὑπάρχει τοιαύτη ἀπόστασις μετὰ τῶν ἀντιμαχόμενων στόλων, ὥστε ὁ καλλιτέχνης εὐρίσκεται σχεδὸν πρὸ τοῦ ἀδύνατου, ὅπως εἰς ἓνα πίνακα δώσῃ πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς ναυμαχίας.

Ὁ κ. Χατζῆς εἰς ἓνα μεγάλων διαστάσεων σχεδίασμα — τὸ ὁποῖον τῶρα μόνις ἤρχισε νὰ ἐκτελέσῃ — ἀπεικόνισεν τὴν πρώτην ναυμαχίαν — τῆς Ἑλλ. κληθείσας. Ἐν μέσῳ ἀνήστου ἀνοικτῆς θαλάσσης — ἡ ναυμαχία ἤρχισε τὴν ὁδὸν καὶ ἐτελείωσε τὴν δεκάτην πλωτὴν — ὁ «Ἀβέρωφ» ἐπιβλητικῶς, μάχεται, κανονιστοῦται, ἐνῶ γύρω του ὑψοῦνται πίδακες ἐκ τῶν ἐχθρικών ὀβιδίων, εἰς δὲ τὸ βάθος σκιαγραφοῦνται τὰ στενὰ τῶν Δαρδανελίων καὶ τὰ μὴ τολμῶντα νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἐκ τῶν κρυσσηγέτων φρουρίων Τουρκικὰ πλοῖα. Ὅπισθεν τῆς Ἑλλ. ναυμαχίας ἀκολουθοῦν ἐν παραγωγῇ τὰ ἄλλα θεωρητικά. Ἐλπίζω ὅτι ὁ καλλιτέχνης θὰ κατορθώσῃ νὰ ἀποτύπῃ τὴν ὡς ἐκ τοῦ θέματος μονοτονίαν τοῦ χρόματος. Τὸ pendant τοῦ πίνακος τούτου, ἴσου μεγέθους, εἶνε ἡ δευτέρα ναυμαχία — τῆς Λήμνου. Εἰς μίαν θάλασσαν ἐπίσης ἀνήσυχον ὑπεράνω τῆς ὁποίας αἰωροῦνται νέφη, μάχεται ὁ στόλος. Ὁ «Ἀβέρωφ» εἰς τὸ βάθος καὶ ἐγγύτερον τοῦ θεατοῦ τὰ «Ψάρα» ἐν στρογγύῳ, ἐνῶ ἐν ἀπόψει ἀκολουθοῦν τὰ ἄλλα πλοῖα. Πίδακες καὶ ἐδῶ ἀνυψοῦνται ἐκ τῶν βλημάτων. Ἐναντι, μόνις διακρίνεται ὁ Τουρκικὸς στόλος.

Μετὰ τούτους δύο κυριαρχοῦντας πίνακας τῶν δύο ναυμαχιῶν, δύο τελειωμένα ἔργα: Ἐν ἀντιπορφυρῶν ἐνεργεῖ ἐν τῷ πελάγει νηοψίαν. Τὰ κύματα, ὀγκοῦμενα εἰς ἄφρους, ἔχουν ἀποδοθῇ θαυμάσια νομίζει κανεὶς ὅτι κινοῦνται, μετὰ ἴσην δὲ δύναμιν ἐξωγραφῆθη ὁ οὐρανός. Ὁ ἄλλος πίνας, μικρότερος, εἶνε ἡ «Νέα Γενεά». Τὸ ἀντιπορφυρῶν μόνις φαίνεται ἐν τῇ τρικυμίᾳ. Ἐνεργεῖ περιπολίαν καὶ κάμνει σήματα πρὸς τὸν ἄλλον στόλον, ὅστις δὲν φαίνεται εἰς τὸν πίνακα. Καὶ ἐδῶ τὰ κύματα μεγαλοπρεπῆ, γραφικώτατα, φυσικά. Ὁ πίνας αὐτὸς ἔχει τὴν λεγομένην «φρεσκάδα τοῦ νεοῦ». Τούτοις πλεμικὸς πίνακας συμπληρῶνουν τὰ ἐξῆς σχεδιάσματα: Τὸ ἐνδοξον ὑπ' ἀριθ. 11 τορπιλοβόλλον ἤρμεον. ἀκίνηται, ἀναπαύεται μετὰ τὴν τορπιλῆσιν τοῦ ἐν τῷ λιμένι Θεσσαλονίκης Τουρκικοῦ πολεμικοῦ. Ὁ «Ἀβέρωφ» ἀνθρακῶν ἐν ὥρᾳ δύσεως εἰς Μοδρὸν, — ἓνας ὅγκος μαλαφός, — ἡ «Πλόσις τοῦ καταστρώματος» καὶ ἀντιθέτως μετὰ ζωηρὰ χρώματα οἱ «Τραυματῖαι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος».

Ἀλλ' ὁ κ. Χατζῆς δὲν ἠρέσθη εἰς τὸ κύριον μέρος τῆς ἀποστολῆς του. Καὶ ἄλλα θέματα ἱστορικῆς σημασίας ἢ καὶ ἀπλῶς χαρακτηριστικῆς τῆς ἐμπολέμου ἐποχῆς ἐξωγράφησε. Ὑπάρχει ἡ θαλαμηγός «Ἀμφιτρίτη» κομίζουσα ἐκ Θεσσαλονίκης τὴν σεπτὴν σορὸν τοῦ δολοφονηθέντος Βασιλέως καὶ διευθυνομένη εἰς Πειραιᾶ, ἐν τῇ μέσῳ τριῶν ἐκατέρωθεν ξένων θεωρηκτῶν, δι' ὧν ἀντιπροσωπεύετο ἐκάστη τῶν ἐξ Μεγάλων